

img1

LIETUVOS AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS

NUTARTIS LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2022 m. birželio 21 d.
Vilnius

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Godos Ambrasaitės-Balynienės, Andžej Maciejewski (kolegijos pirmininkas ir pranešėjas) ir Algirdo Taminsko, teismo posėdyje kasacine rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo civilinę bylą pagal **pareiškėjos uždarnosios akcinės bendrovės „Kesko Senukai Lithuania“** kasacinį skundą dėl Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2021 m. lapkričio 11 d. nutarties peržiūrėjimo civilinėje byloje pagal pareiškėjos uždarnosios akcinės bendrovės „Kesko Senukai Lithuania“ skundą dėl Vilniaus komercinio arbitražo teismo 2021 m. birželio 28 d. sprendimo, priimto arbitražo byloje Nr. V-0042/2020e pagal ieškovės informuotiesiems investuotojams skirtos uždarojo tipo investicinės uždarnosios akcinės bendrovės „Baltic Retail Properties“ ieškinį atsakovei uždarajai akcinei bendrovei „Kesko Senukai Lithuania“ dėl skolos priteisimo, panaikinimo, suinteresuotas asmuo informuotiesiems investuotojams skirta uždarojo tipo investicinė uždaroji akcinė bendrovė „Baltic Retail Properties“.

Teisėjų kolegija

n u s t a t ė :

I. Ginčo esmė

1. Kasacinėje byloje sprendžiama dėl teisės normų, reglamentuojančių arbitražo teismo sudarymo tvarką, arbitrų nepriklausomumą ir nešališkumą, sprendimo atitiktį viešajai tvarkai, aiškinimo ir taikymo.
2. Suinteresuotas asmuo (ieškovė arbitražo byloje) informuotiesiems investuotojams skirta uždarojo tipo investicinė UAB „Baltic Retail Properties“ kreipėsi į Vilniaus komercinio arbitražo teismą (toliau – ir VKAT; arbitražo teismas), prašydama įpareigoti pareiškėją (atsakovę arbitražo byloje) UAB „Kesko Senukai Lithuania“ sumokėti 1 326 582,47 Eur nesumokėto nuomos mokesčio, 8 proc. metines palūkanas, skaičiuojamas nuo priteistos sumos nuo arbitražo proceso inicijavimo dienos iki arbitražo sprendimo visiško įvykdymo, ir visų išlaidų, susijusių su arbitražo procedūra, atlyginimą.
3. Pareiškėja UAB „Kesko Senukai Lithuania“ pateikė arbitražo teismui priešieškinį, kuriame prašė pripažinti, kad ji tinkamai įvykdė įsipareigojimus mokėti nuomos mokesčių nuomos sutarčių pagrindu ir nėra skolinga ieškovei už laikotarpį nuo 2020 m. kovo 16 d. iki 2020 m. birželio 1 d., atlyginti atsakovei visas patirtas arbitražo procedūros išlaidas.
4. Vilniaus komercinio arbitražo teismas 2021 m. birželio 28 d. sprendimu byloje Nr. V-0042/2020e ieškinį tenkino, o priešieškinį atmetė, paskirstė bylinėjimosi išlaidų atlyginimą.
5. Pareiškėja UAB „Kesko Senukai Lithuania“ pateikė skundą Lietuvos apeliaciniam teismui, kuriuo prašė panaikinti arbitražo teismo 2021 m. birželio 28 d. sprendimą arbitražo byloje Nr. V-0042/2020e, priteisti iš suinteresuoto asmens bylinėjimosi išlaidų atlyginimą. Skundą grindė Lietuvos Respublikos komercinio arbitražo įstatymo (toliau – KAI) 50 straipsnio 3 dalies 2, 4, 6 punktuose įtvirtintų arbitražo teismo sprendimo panaikinimo pagrindų egzistavimu, nurodė, kad:
  - 5.1. arbitražo teismas nenagrinėjo pareiškėjos pateikto priešieškinio, neanalizavo jo reikalavimo, formaliai ir klaidingai nurodė, neva pareiškėja neįrodinėjo, kokia apimtimi ji naudojosi ginčo patalpomis karantino metu. Tai, kad arbitrė E. K. pateikė atskirąją nuomonę, papildomai parodo, kad likusios dvi arbitrės aiškiai nepagrįstai nenagrinėjo pareiškėjos priešieškinio; formalus priešieškinio netenkinimas, remiantis klaidinga prielaida apie tariamą įrodymų netekimą, yra nesuderinamas su Vilniaus komercinio arbitražo teismo arbitražo procedūros reglamento (toliau – ir Reglamentas) 42 straipsnio 3 dalies 5 punktu ir KAI 50 straipsnio 3 dalies 2 punktu, fundamentaliais procesinio lygiateisiškumo, rungimosi (be kita ko, šalies teisės būti išklausytai) (KAI 8 straipsnio 4, 6 dalys) ir teisės į teisingą bylos išnagrinėjimą (Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos 6 straipsnis) principais;
  - 5.2. arbitražo teismas nepagrįstai konstatavo, kad pareiškėja nepateikė objektyvių duomenų, patvirtinančių konkretų poveikį galimybei vykdyti pareigą mokėti nuomos mokesčių, neįrodė esminio iš nuomos sutarčių vykdymo gaunamos naudos sumažėjimo, neįrodinėjo negalėjimo naudotis patalpomis. Pareiškėja teigė, kad ji arbitražo byloje pateikė įrodymus tam, kad būtų atleista nuo nuomos mokesčio mokėjimo, tačiau arbitražo teismas nevertino pateiktų įrodymų, nepagrįstai atsisakė taikyti nuomos sutarčių 12.1 punktą, atleidžiantį atsakovę nuo pareigos mokėti nuomos mokesčių už laikotarpį, kai atsakovė negali naudotis patalpomis ar toks naudojimas yra iš esmės apribotas;
  - 5.3. pirmininkaujanti arbitrė I. P. nebuvo nešališka ir nepriklausoma, nepriklausomumo deklaracijoje nutylėjo, kad vykdydama profesinę veiklą glaudžiais ilgamečiais santykiais yra susijusi su ieškovės atstovais – advokatų kontora „Sorainen ir partneriai“, teikiant teisines paslaugas „MG grupė“ įmonėms. Pirmininkaujančios arbitrės ir ieškovės atstovo advokato K. A. ryšius papildomai patvirtina

faktas, kad jie yra draugai socialiniame tinkle „Facebook“.

- 5.4. Skiriant I. P. pirmininkaujančia arbitre buvo pažeistos imperatyvios KAI ir Reglamento nuostatos dėl tarptautinio nešališko arbitro skyrimo pirmininkaujančiu arbitru, kuriose nurodoma, kad kitų tautybių nei ginčo šalys arbitrų skyrimas užtikrina pagrindinius komercinio arbitražo principus, akcentuojama svarba atsižvelgti į šalių argumentus dėl arbitražo teismo sudėties. Šiuo atveju VKAT pirmininkas neatsižvelgė į pareiškėjos prašymus pirmininkaujančiu arbitru skirti arbitrą, kurio pilietybė būtų kita nei šalių ir šalių paskirtų arbitrų. Tikrieji šalių ketinimai sudarant arbitražinį susitarimą buvo pirmininkaujančiu arbitru skirti ne lietuvių (-ę), nes arbitražinėje išlygoje nustatyta, kad proceso kalba yra anglų, o arbitražo byla atitiko tarptautiškumo požymius (nuomos sutartys buvo sudarytos anglų kalba; derybose dėl nuomos sutarčių sąlygų šalims atstovavo advokatai ir vadovai iš skirtingų šalių; arbitražo bylos šalys dėl savo organizacinės struktūros ir dalyvių yra susijusios su užsienio subjektais).

II. Lietuvos apeliacinio teismo nutarties esmė

6. Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija 2021 m. lapkričio 11 d. nutartimi pareiškėjos skundą dėl Vilniaus komercinio arbitražo teismo 2021 m. birželio 28 d. sprendimo arbitražo byloje Nr. V-0042/2020e panaikinimo atmetė.
7. Teisėjų kolegija nurodė, kad pareiškėjos skundas grindžiamas KAI 50 straipsnio 3 dalies 2, 4 ir 6 punktuose įtvirtintais arbitražo sprendimo panaikinimo pagrindais, t. y. kad šaliai, prieš kurią norima rentis arbitražo teismo sprendimą, nebuvo reikiamai pranešta apie arbitro paskyrimą ar apie arbitražinį nagrinėjimą arba kitaip nebuvo sudaryta galimybė pateikti savo paaiškinimus; arbitražo teismo sudėtis ar arbitražo procesas neatitiko šalių susitarimo ir (arba) imperatyvių šio įstatymo nuostatų; arbitražo teismo sprendimas prieštarauja Lietuvos Respublikos viešajai tvarkai.
8. Teisėjų kolegija konstatavo, kad pareiškėja nepagrįstai remiasi KAI 50 straipsnio 3 dalies 2 punkte įtvirtintu arbitražo sprendimo panaikinimo pagrindu. Pareiškėja nepateikė nei įrodymų, nei argumentų, pagrindžiančių, kad jai nebuvo reikiamai pranešta apie arbitro paskyrimą ar apie arbitražinį nagrinėjimą arba kitaip nebuvo sudaryta galimybė pateikti savo paaiškinimus. Pareiškėja pati nurodė, kad arbitražo byloje pateikė priešiškinį; pagal arbitražo bylos medžiagą, jis buvo priimtas, pareiškėja dėl jo galėjo teikti (ir teikė) paaiškinimus, arbitražo sprendime dėl priešiškinio reikalavimų pasisakyta, todėl teigti, kad pareiškėjai nebuvo sudaryta galimybė pateikti savo paaiškinimus, nėra objektyvaus pagrindo.
9. Teisėjų kolegija atmetė pareiškėjos argumentus, kad du iš trijų arbitrų kolegijos narių neišnaginėjo priešiškinio reikalavimų ar kitaip pažeidė fundamentalius sąžiningo proceso principus ir (ar) KAI imperatyvias nuostatas, todėl nenustatė pagrindo panaikinti arbitražo sprendimą pagal KAI 50 straipsnio 3 dalies 4 ar 6 punktą.
10. Teisėjų kolegija, įvertinusi arbitražo teismo sprendimo turinį ir motyvus, atmetė pareiškėjos argumentus, kad du iš trijų arbitrų neišnaginėjo nuomos sutarčių 12.1 punkto taikymo argumentų ir kad sprendimą nenagrinėti priešiškinio reikalavimo ir sutarčių 12.1 punkto taikymo grindė žinoma klaidinga prielaida, neva pareiškėja nepateikė įrodymų dėl naudojimosi ginčo patalpomis ribojimų ir jų poveikio. Teisėjų kolegija nurodė, kad arbitražas vertino pareiškėjos priešiškinio reikalavimus, pasisakė dėl nuomos sutarčių 12.1 punkto taikymo galimybių, be kita ko, laikėsi pozicijos, kad nepriklausomai nuo to, kaip 12.1 punktas aiškinamas kliūčių naudojant daiktą atžvilgiu, šis punktas yra akivaizdus nustatant prievolės mokėti nuomą mastą, t. y. jis turi būti nustatytas vadovaujantis proporcingumo kriterijais, tiesiogiai nurodytais nuomos sutarčių 12.1 punkte; arbitražo teismas nusprendė, jog pareiškėja nepateikė pakankamai įrodymų, kad būtų galima nustatyti sutarčių 12.1 punkto taikymui aktualią proporciją (arbitražo sprendimo 52, 90–103 punktai).
11. Pareiškėjos argumentus dėl arbitražo byloje jos pateiktų paaiškinimų ir įrodymų, kuriais ji grindė negalėjimą naudotis patalpomis karantino metu, to ekonominio poveikį, teisėjų kolegija vertino kaip įrodymų vertinimo bei pakankamumo klausimus, kurie nepatenka į arbitražo teismo sprendimo teisminės patikros ribas, todėl dėl jų nepasisakė.
12. Teisėjų kolegija nurodė, kad vien tai, jog viena iš arbitrų pateikė atskirąją nuomonę, kurioje pasisakė, jog bendra iš pareiškėjos priteista nuomos mokesčio suma turėtų būti sumažinta tam tikra suma, neįrodo, kad tik viena arbitrė išnaginėjo visus byloje pareikštus argumentus ir priešiškinį. Kolegijos vertinimu, pareiškėja pernelyg sureikšmino vienos iš arbitrų atskirosios nuomonės pateikimo faktą. Atskirosios nuomonės pateikimo institutas yra įtvirtintas įstatyme (KAI 46 straipsnio 1 dalis); teismų praktikoje taip pat laikomasi nuostatos, kad faktas, jog vienas iš arbitrų pateikė atskirąją nuomonę, savaime nesudaro pagrindo konstatuoti viešosios tvarkos pažeidimą (Lietuvos apeliacinio teismo 2018 m. vasario 8 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2A-435-381/2018).
13. Dėl pareiškėjos argumento, kad tikrieji šalių ketinimai sudarant arbitražinį susitarimą buvo pirmininkaujančiu arbitru skirti ne lietuvių (-ę), teisėjų kolegija nurodė, jog šalių sudarytame (o vėliau pakeistame) arbitražiniame susitarime pirmininkaujančio arbitro tautybės klausimas nebuvo reguliuojamas, jokių reikalavimų pirmininkaujančiam arbitrai šalys nenustatė. Šalių ketinimų dėl pirmininkaujančio arbitro (o ne vieno iš arbitrų) tautybės ir (ar) pilietybės taip pat nepatvirtina pareiškėjos nurodytos aplinkybės, kad: pagal arbitražinį susitarimą arbitražo proceso kalba yra anglų, o ne lietuvių; nuomos sutartys, iš kurių kilo ginčas, buvo sudarytos anglų kalba; derybose dėl šių sutarčių sąlygų šalims atstovavo advokatai ir vadovai iš skirtingų šalių; šalių akcininkai yra užsienio subjektai. Aplinkybė, kad arbitražo bylos šalys nėra sudariusios susitarimo, kuris reikalautų, jog arbitras būtų lietuvių tautybės ar turėtų Lietuvos teisės žinių, taip pat nepatvirtina, jog šalys būtų sutarusios (turėjusios ketinimų), jog pirmininkaujantis arbitras turi būti užsienietis.
14. Teisėjų kolegija nusprendė, kad nėra pagrindo spręsti, jog arbitražo teismo sudėtis neatitiko imperatyvių KAI nuostatų, nes jokių konkrečių imperatyvių KAI normų, kurios buvo pažeistos pirmininkaujančia arbitre paskyrus Lietuvos Respublikos pilietę, pareiškėja nenurodė. Vien tai, kad teisinis reguliavimas nedraudžia pirmininkaujančiu arbitru paskirti ne Lietuvos Respublikos pilietį (-ę), nereiškia, jog toks asmens privalo būti paskirtas arbitrų kolegijos pirmininku, o priešingas pasirinkimas savaime reiškia imperatyvių KAI nuostatų pažeidimą ar juo labiau prieštaravimą viešajai tvarkai.
15. Teisėjų kolegijos vertinimu, pareiškėjos argumentai nepatvirtina pirmininkaujančia arbitre paskirtos I. P. priklausomumo ir šališkumo. Pareiškėjos pozicija, kad tarp arbitrės ir ieškovės atstovų egzistuoja glaudūs profesiniai ryšiai, yra grindžiama tik subjektyviu atskirų aplinkybių interpretavimu, prielaidomis, tačiau ne objektyviais įrodymais. Taip pat atskiras faktas, kad arbitrė ir ieškovės atstovas turi draugų statusą „Facebook“ socialiniame tinkle, savaime nepatvirtina kokių nors reikšmingų nepriklausomumo ir nešališkumo kontekste asmeninių santykių. Pagal 2004 m. gegužės 22 d. Tarptautinės advokatų asociacijos (IBA) Gairių dėl interesų konfliktų tarptautiniame arbitraže (toliau – ir IBA Gairės) 4.3.1 punktą, apie arbitro ryšį su kitu arbitru ar su vienos iš šalių atstovu per socialinį tinklą arbitras neturi pareigos pranešti, tokia situacija priskiriama Žaliajam sąrašui, objektyviu požūriu nekelia įspūdžio apie šališkumo ar priklausomumo egzistavimą. Vien tai, kad arbitrės deklaracijoje nebuvo nurodyta vieša informacija, kurią surinko pareiškėja, nėra pagrindas panaikinti arbitražo sprendimą dėl arbitro nešališkumo ir nepriklausomumo trūkumo. Taip pat, atsižvelgdama į arbitražo proceso konfidencialumo principą (KAI 8 straipsnio 3 dalis), teisėjų kolegija vertino kaip nepagrįstą ir neįrodytą pareiškėjos argumentą, kad arbitrė atstovauja bendrovei, užsiimančiai nekilnojamojo turto nuoma, todėl buvo suinteresuota formuoti pastarąją įmonei palankią praktiką. Be to, teisėjų kolegijos vertinimu, atsižvelgiant į tai, kad pareiškėja aktyviai domėjosi arbitrų kandidatūromis jau formuojant arbitražo teismą, ankstesnis paskirtas arbitrų kolegijos pirmininkas

nusišalino pačios pareiškėjos prašymu, parodo, jog pareiškėja, nepareikšdama nušalinimo arbitrei I. P., nelaikė jos nei priklausoma, nei šališka.

16. Teisėjų kolegija nurodė nenustačiusi KAI 50 straipsnio 3 dalies 5 ir 6 punktuose nustatytų arbitražo panaikinimo pagrindų.

III. Kasacinio skundo ir atsiliepimo į jį teisiniai argumentai

17. Kasaciniu skundu pareiškėja UAB „Kesko Senukai Lithuania“ prašo panaikinti Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2021 m. lapkričio 11 d. nutartį ir priimti naują procesinį sprendimą – panaikinti Vilniaus komercinio arbitražo teismo 2021 m. birželio 28 d. sprendimą arbitražo byloje Nr. V-0042/2020e, priteisti bylinėjimosi išlaidų atlyginimą. Kasacinis skundas grindžiamas šiais argumentais:

- 17.1. Lietuvos apeliacinis teismas nepagrįstai konstatavo, kad arbitražo teismas

nepažeidė fundamentalių sąžiningo proceso taisyklių ir teisių (angl. *due process*), jog viešoji tvarka kaip pagrindas panaikinti arbitražo sprendimą turi būti suprantama siauriau nei nacionalinė viešoji tvarka ir kad teismas neturi teisės aiškintis, ar arbitrai teisingai nustatė faktines bylos aplinkybes ir ištyrė įrodymus. Arbitražo teismas priėmė sprendimą neįnagrinėjęs pareiškėjos priešiškinio ir pažeisdamas rungtimosi bei šalių proceso lygiateisiškumo ir sąžiningo proceso principus, todėl šis sprendimas naikintinas KAI 50 straipsnio 3 dalies 2, 4 ir 6 punktų pagrindais kaip prieštaraujantis Lietuvos Respublikos viešajai tvarkai.

17.1.1. Nors teikiant skundą KAI 50 straipsnio pagrindu nėra atliekama įprasta apeliacinė skundžiamo sprendimo peržiūra, tačiau įrodymų vertinimas, jei jis kartu reiškia teisės į sąžiningą procesą (*due process*) pažeidimą, yra pagrindas panaikinti arbitražo teismo sprendimą KAI 50 straipsnio 3 dalies 2, 4 ir 6 punktų pagrindu IBA arbitražo komiteto (angl. *International Bar Association Arbitration Committee*) 2018 m. spalį publikuotame lyginamajame tyrime, kuriame tirtos nacionalinių teismų bylos dėl arbitražo sprendimų panaikinimo būtent procesiniais pagrindais, matyti, kad tarptautinio arbitražo teismo gerojoje praktikoje bylai reikšmingų argumentų neįnagrinėjimas, netinkamai atliktas įrodymų vertinimas, šalių pateiktų argumentų ir įrodymų ignoravimas taip pat yra pripažįstamas reikšmingu pagrindu panaikinti arbitražo teismo sprendimą.

17.1.2. Arbitražo teismas (arbitrų dauguma, du kolegijos nariai), deklaratyviai nurodydamas, neva pareiškėja nepateikė pakankamai įrodymų, iš esmės netyrė ir nevertino pareiškėjos pateiktų teisinių ir ekonominių argumentų bei įrodymų, ekspertų išvadų, pagrindžiančių, kad naudojimas patalpomis buvo iš esmės apsunkintas arba jam buvo iš esmės užkirstas kelias. Tuo tarpu atskirąją nuomonę pateikusi arbitrė įvertino pareiškėjos pateiktus įrodymus, argumentus bei reikalavimus ir padarė priešingą nei daugumą arbitrų išvadą. Taigi pareiškėjos argumentų neįtyrinimas ir neįvertinimas nulėmė neteisėtą ir neteisingą arbitražo teismo sprendimo priėmimą.

- 17.2. Lietuvos apeliacinis teismas nepagrįstai konstatavo, kad nebuvo pažeisti arbitro nepriklausomumo ir nešališkumo reikalavimai. Arbitražo teismo kolegijos sudėtis neatitiko imperatyvių KAI ir Reglamentu nuostatų, Europos Žmogaus Teisių Teismo (toliau – EŽTT) formuojamos praktikos, todėl tai sudaro pagrindą panaikinti arbitražo teismo sprendimą pagal KAI 50 straipsnio 3 dalies 4 ir 6 punktus.

17.2.1. Lietuvos apeliacinis teismas nukrypo tiek nuo Lietuvos teismų, tiek nuo tarptautinėje arbitražo praktikoje formuojamo griežto arbitrų nepriklausomumo ir nešališkumo standarto. Lietuvos apeliacinis teismas 2015 m. spalio 20 d. nutartimi civilinėje byloje [Nr. 2A-573-407/2015](#) pripažino pažeidusiu nepriklausomumo principą, kuris atvyko į posėdį vienu automobiliu su vienos iš šalių atstovu. Tarptautinio investicinių ginčų sprendimo centro (toliau – ICSID) sprendime arbitražo byloje *Eiser prieš Ispanijos Karalystę* taip pat buvo suformuotas itin aukštas nepriklausomumo ir nešališkumo standartas, nes arbitražo sprendimas buvo panaikintas dėl ankstesnio vieno iš arbitrų ir vienos iš šalių pasitelkto eksperto profesinio bendradarbiavimo. Be to, ankstesnė Lietuvos teismų praktika, suformuota bylose dėl arbitražo teismo sprendimų panaikinimo, nustatė aukštesnį standartą arbitrų nešališkumui ir nepriklausomumui nei nustatytas IBA Gairėse. Šis standartas toliau plėtojant Lietuvos teismų praktiką turi būti išlaikomas itin aukštas, ypač pirmininkaujantiems arbitrams trijų arbitrų kolegijose.

17.2.2. Lietuvos apeliacinis teismas nevertino pareiškėjos nurodytų ir įrodymais patvirtintų aplinkybių dėl pirmininkaujančios arbitrės I. P. ilgalaikių profesinių ir asmeninių ryšių su vienos iš šalių atstovais, kurie pagrindžia, kad arbitrė neatitiko nešališkumo ir nepriklausomumo standartų. Arbitrė I. P., kaip pagrindinė „MG grupė“ įmonių advokatė ir valdymo organų narė, dalyvavo priimančios sprendimus dėl advokatų kontoros „Sorainen ir partneriai“ pasitelkimo „MG grupė“ įmonių vykdomuose projektuose, neabejotinai itin glaudžiai ir dažnai bendradarbiavo su suinteresuoto asmens atstovais advokatų kontora „Sorainen ir partneriai“ bei advokatu K. A., kurie nuolat teikė teises paslaugas „MG grupė“ įmonėms. Glaudžius ir ilgamečius pirmininkaujančios arbitrės I. P. ir ieškovo atstovo advokato K. A. draugiškus ryšius taip pat papildomai patvirtina faktas, kad jie yra draugai socialiniame tinkle „Facebook“. Šių aplinkybių dėl ryšių su ieškovės atstovais arbitrė sąmoningai neatskleidė savo nepriklausomumo deklaracijoje, nors deklaracijos pildymo instrukcijoje nurodyta, jog atskleistini tiesioginiai santykiai ne tik su šalimis, bet ir su jų atstovais. Vien tai, kad ši informacija vieša, nepaneigia arbitro pareigos tokią informaciją atskleisti. Šios aplinkybės turėjo būti kvalifikuotos kaip patenkančios į IBA Gairių Raudonąjį sąrašą.

17.2.3. Arbitražo byloje arbitrų kolegijos pirmininke paskiriant tos pačios tautybės ir pilietybės advokatę kaip ir ieškovo paskirtą arbitrę, pirmininkaujančiai arbitrei nuslėpus bendradarbiavimo ryšius su ieškovės advokatais, pažeista atsakovės Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių konvencijos 6 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta teisė į nešališką ir sąžiningą teismą, Reglamento 16 straipsnio 1 dalies, 17 straipsnio 4 dalies, KAI 14 straipsnio 7 dalies, 1985 metų Jungtinių Tautų Tarptautinės prekybos teisės komisijos pavyzdinio įstatymo dėl tarptautinio komercinio arbitražo su vėlesniais pakeitimais ir papildymais (toliau – UNCITRAL pavyzdinis įstatymas) 11 straipsnio 5 dalies nuostatos, kurios įpareigoja skiriant pirmininkaujančią arbitrą atsižvelgti į arbitro pilietybę, į šalių argumentus dėl arbitražo teismo sudėties.

- 18.

Suinteresuotas asmuo informuotiesiems investuotojams skirta uždarojo tipo investicinė UAB „Baltic Retail Properties“ atsiliepimu į kasacinį skundą prašo skundą atmesti, priteisti bylinėjimosi išlaidų atlyginimą. Atsiliepime nurodomi šie argumentai:

- 18.1. Pareiškėja, teigdamą, kad arbitražo teismas nevertino jos reikalavimų ir įrodymų, siekia, jog teismas iš naujo įvertintų arbitražo teismo jau ištirtus ir įvertintus įrodymus ir pasisakytų dėl arbitražo teismo išnagrinėtos bylos iš esmės. Tačiau pagal KAI ir teismų praktiką draudžiama peržiūrėti arbitražo teismo sprendimo turinį (esmę).

- 18.2. Pareiškėjos nurodytas IBA arbitražo komiteto 2018 m. spalio mėnesio lyginamasis tyrimas dėl kitose šalyse egzistuojančios praktikos negali būti laikomas pagrindu spręsti, kad Lietuvos apeliacinis teismas turėjo teisę nagrinėti bylą iš esmės, aiškintis, ar arbitrai teisingai nustatė faktines bylos aplinkybes, ar teisingai ištyrė bei įvertino įrodymus, ar tinkamai taikė teisės normas. Akivaizdu, kad tyrimo ištraukoje nurodytose šalyse yra visiškai skirtingos tiek teisinės sistemos, tiek arbitražo proceso taisyklės, be to, neaišku, kokios realios faktinės situacijos buvo susiklosčiusios šiose bylose.

- 18.3. Priešingai nei nurodo pareiškėja, arbitražo teismas motyvavo sprendimą, išnagrinėjo ir pasisakė dėl pareiškėjos priešieškinio ir pateiktų įrodymų. Arbitražo sprendime yra detalai pasisakyta dėl kiekvieno pareiškėjos priešieškinyje nurodyto pagrindo (nuomos sutarčių 12.1 punkto, Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.204, 6.212 straipsnių, 6.487 straipsnio 1 dalies), kuriuo pareiškėja grindė atsisakymą mokėti nuomos mokesčių. Tačiau įvertinęs šalių pozicijas, pateiktus įrodymus arbitražo teismas nustatė, jog pareiškėja nepateikė pakankamai įrodymų, kad būtų galima proporcingai mažinti nuomos mokesčių remiantis nuomos sutarties 12.1 punktu, nes nėra aišku, kuria objekto dalimi ginčo laikotarpiu ji negalėjo naudotis.
- 18.4. Vien aplinkybė, kad arbitražo sprendimas buvo priimtas nevienbalsiai ir pareiškėjos paskirta arbitrė pateikė atskirąją nuomonę, nepagrindžia, jog priimtas arbitražo sprendimas yra neteisėtas bei prieštaraujantis esminiams teisės principams. Tiek arbitražo, tiek bendrosios kompetencijos bylos atveju, esant paskirtai arbitrui ar teisėjų kolegijai, arbitrų ar teisėjų nuomonės gali nesutapti, todėl vadovaujamasi daugumos taisykle (Reglamento 42 straipsnio 2 dalis, Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau – ir CPK) 268 straipsnio 9 dalis). Be to, šiuo atveju atskirojoje nuomonėje išimtinai nurodyti argumentai dėl arbitražo sprendimo esmės, bet ne tam tikrų proceso trūkumų ar arbitražo jurisdikcijos problemų, kurios patenka į teismo arbitražo sprendimo peržiūrėjimo sritį. Pareiškėjos argumentai, kad neva tik jų paskirta arbitrė tinkamai ištyrė įrodymus, yra akivaizdžiai nepagrįstas, nes arbitrė ignoravo įrodymus, patvirtinančius, jog patalpos buvo naudojamos karantino laikotarpiu, bei aplinkybę, kad pati pareiškėja tai pripažino.
- 18.5. Pareiškėja neįrodė KAI 50 straipsnio 3 dalies 2, 4 ir 6 punktuose nustatytų arbitražo teismo sprendimo panaikinimo pagrindų egzistavimo: 1) pareiškėja neneigia, kad jai buvo tinkamai pranešta apie arbitrų paskyrimą ir buvo sudaryta galimybė pateikti savo paaiškinimus, o pareiškėjos pateikti įrodymai ir paaiškinimai arbitražo teismo buvo įvertinti (KAI 50 straipsnio 3 dalies 2 punktas); 2) pareiškėja negižina Lietuvos apeliacinio teismo išvados, kad arbitražo teismas nepažeidė imperatyvių KAI normų (KAI 50 straipsnio 3 dalies 4 punktas); 3) pareiškėja nenurodė nė vienos teisės normos, kuri sudaro viešosios tvarkos turinį ir kuri buvo pažeista (KAI 50 straipsnio 3 dalies 6 punktas).
- 18.6. Lietuvos apeliacinis teismas tinkamai taikė ir aiškino arbitrų nešališkumo ir objektyvumo principą.
- 18.6.1. Pareiškėjos nurodomos Lietuvos apeliacinio teismo 2015 m. spalio 20 d. nutarties civilinėje byloje Nr. 2A-573-407/2015 ir Tarptautinio investicinių ginčų sprendimo centro *ad hoc* (tam kartui) komiteto sprendimo, kuriuo buvo panaikintas sprendimas byloje *Eiser prieš Ispanijos Karalystę* (ICSID byla Nr. ARB/13/36), aplinkybės visiškai neatitinka nagrinėjamos bylos aplinkybių.
- 18.6.2. Teismas pagrįstai nustatė, kad neegzistuoja aplinkybės, patenkančios į IBA Raudonąjį sąrašą – pareiškėja neįrodė, kad pirmininkaujanti arbitrė turi didelį finansinį ar asmeninį suinteresuotumą viena iš šalių ar bylos baigtini; nepateikė jokių įrodymų, jog arbitrė teikia teisines paslaugas suinteresuotam asmeniui, jam atstovaujantį advokatų kontorai; taip pat nepateikė įrodymų, jog arbitrė turi reikšmingus komercinius ryšius su suinteresuotu asmeniu ar su jo susijusia įmone.
- 18.6.3. Aiškinimas, kad bet koks profesinis bendradarbiavimas lemia nešališkumo ir nepriklausomumo principų pažeidimą, net ir nesant jokių subordinacinių santykių tarp arbitro ir vienos iš šalių atstovo, ydingas, prieštarauja teismų praktikos išaiškinimams. Šiuo atveju ir pareiškėjos atstovą advokatą R. S. sieja profesiniai santykiai su dviem ginčą nagrinėjusiomis arbitrėmis, I. P. ir E. Z., nes šie asmenys dirba dėstytojais Vilniaus universitete.
- 18.6.4. Arbitrės I. P. ir suinteresuoto asmens atstovo K. A. „draugystė“, „Facebook“ socialiniame tinkle niekaip nepatvirtina šių asmenų realių draugiškų santykių, dėl kurių arbitrė galėtų būti pripažįstama šališka ar priklausoma. Daugelyje užsienio valstybių teisėjo ir advokato „draugystė“ socialiniame tinkle nesiejama su tikra draugyste realia gyvenime nesant kitų svarbių šališkumą galinčių pagrįsti įrodymų.
- 18.6.5. Aplinkybės, kad arbitrė I. P. dirba advokatų kontoroje „Raulynaitis, Žemkauskienė ir partneriai“, kurie teikė teisines paslaugas „MG grupė“ įmonėms (šiuo metu paslaugos nebeteikiamos), ir kad ji prieš 10 ar daugiau metų buvo UAB „Mitnija“ valdybos nare ir AB „Stumbras“ stebėtojų tarybos nare, paneigia I. P. ir advokatų kontoros „Sorainen ir partneriai“ tarpusavio sąsajas. Vien advokatų kontoros „Sorainen ir partneriai“ darbas, susijęs su „MG grupė“ įmonių (kuriose I. P. nei dirbo, nei dirba) projektais, niekaip negali patvirtinti fakto, jog juose kada nors dalyvavo I. P.. Pareiškėja melagingai nurodo, jog advokatų kontora „Sorainen ir partneriai“ teikė paslaugas „MG grupė“ įmonių projektuose, kuriuose dirbo ir I. P., net arbitražo nagrinėjimo metu. Advokatų kontora „Sorainen ir partneriai“ yra dirbusi su „MG grupė“ įmonių projektais nuo 2018 m. iki 2020 m. liepos mėnesio.
- 18.6.6. Pirmininkaujančios arbitrės skyrimo metu pareiškėjai turėjo būti ir buvo žinoma vieša informacija, kuria ji grindžia arbitrės šališkumą, todėl, nepareiškus nušalinimo įstatyme nustatytais terminais, laikytina, kad pareiškėja atsisakė teisės pareikšti nušalinimą arbitrei.
- 18.6.7. Pagal teismų praktikoje pateiktus išaiškinimus, arbitro neatskleista informacija, kuri yra viešai prieinama, nesudaro pagrindo abejoti arbitro nešališkumu (Lietuvos apeliacinio teismo 2016 m. gegužės 12 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2A-300-370/2016).
- 18.7. Priešingai nei nurodo pareiškėja, pirmininkaujanti arbitrė paskyrus tos pačios tautybės ir pilietybės advokatę kaip ir suinteresuoto asmens paskirtą arbitrę, arbitrų skyrimo tvarka nebuvo pažeista. Šalims nepavykus susitarti dėl pirmininkausiančio arbitro skyrimo, pirmininkaujantis arbitras buvo paskirtas teisės aktuose nustatyta tvarka nešališko bei nepriklausomo asmens – VKAT pirmininko. Šalys nebuvo sudariusios susitarimo dėl arbitrų skyrimo tvarkos ar juo labiau dėl arbitrų pilietybės. Be to, arbitražo ginčas nėra tarptautinis, nes ginčo šalys yra Lietuvos Respublikoje įsteigti juridiniai asmenys, išnuomoti objektai yra Lietuvoje, prievolės, dėl kurių vykdomo tinkamumo kilo ginčas, turi būti vykdomos Lietuvoje, ginčo sutarčiai taikytina Lietuvos teisė, o aplinkybės, kurios, pareiškėjos teigimu, neva sudarė pagrindą atleisti nuo prievolių vykdymo, kilo taip pat Lietuvoje.

Teisėjų kolegija

konstatuoja:

IV. Kasacinio teismo argumentai ir išaiškinimai

Dėl arbitražo proceso šalies teisės būti išklausytai

19. Arbitražas yra visuotinai pripažintas alternatyvus ginčų sprendimo būdas, lygiavertis ginčų sprendimui nacionaliniuose teismuose. Šios alternatyvios jurisdikcijos pagrindas yra šalių laisva valia sudarytas susitarimas perduoti konkrečius ginčus nagrinėti arbitražo teismui, kuriuo šalys ne tik suteikia teisę jų ginčą nagrinėti arbitrams, apsisprenžia dėl arbitražo galinų spresti ginčo dalykų ir ginčų sprendimui taikytinų

taisyklių, bet kartu ir atsisako teisės dėl arbitražiniame susitarime nurodytų ginčų nagrinėjimo kreiptis į bet kurios valstybės teismus (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2014 m. birželio 27 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-363/2014; 2015 m. gegužės 22 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-320-611/2015; 2018 m. liepos 5 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-298-687/2018, 35 punktas).

20. Lietuvos Respublikos teritorijoje vykstantį arbitražinį nagrinėjimą, įskaitant arbitražo teismo sudarymą ir kompetenciją, arbitražo teismo sprendimo panaikinimo tvarką reglamentuoja KAI. Pagal KAI 8 straipsnį arbitražo teismas, nuolatinė arbitražo institucija ir jos pirmininkas, sprendami šiame įstatyme reglamentuojamus klausimus, yra nepriklausomi. Teismai negali kištis į arbitražo teismo, į nuolatinės arbitražo institucijos ir jos pirmininko veiklą, išskyrus šiame įstatyme nustatytus atvejus. Pagal KAI 50 straipsnį arbitražo teismo sprendimas gali būti panaikintas tik pateikus skundą Lietuvos apeliaciniam teismui šiame straipsnyje nustatytais pagrindais.
21. Teismų praktikoje ne kartą pažymėta, kad Lietuvoje veikiančių arbitražų sprendimų teisminė priežiūra, kurios metu sprendžiama dėl arbitražo sprendimo panaikinimo, vykdoma ne apeliacijos ar remisijos, o anuliavimo forma. Tai reiškia, kad arbitražo sprendimams nėra būdinga instancinė procesinių sprendimų kontrolės sistema. Lietuvos apeliacinis teismas, nagrinėdamas skundą dėl arbitražo teismo sprendimo panaikinimo, neveikia kaip apeliacinė instancija arbitražo teismui. Teisme nagrinėjama byla dėl arbitražo teismo sprendimo panaikinimo yra ne arbitražo bylos tąsa (tolimesnė arbitražo bylos stadija), o savarankiškas teisminis procesas, kurio metu patikrinama, ar egzistuoja KAI 50 straipsnyje įtvirtinti arbitražo teismo sprendimo panaikinimo pagrindai (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2020 m. rugsėjo 30 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-228-823/2020, 24 punktas).
22. Draudimas peržiūrėti arbitražo teismo sprendimo turinį yra vienas pagrindinių (tarptautinio) arbitražo principų. Doktrinoje, kalbant apie tarptautinių arbitražų sprendimų pripažinimą ir leidimą juos vykdyti, nurodoma, kad draudimas peržiūrėti arbitražo teismo sprendimo turinį yra vienas svarbiausių principų. Taip pat nurodoma, kad 1958 m. Niujorko konvencijoje nėra jokios išimties, nustatančios galimybę nepripažinti ir neleisti vykdyti užsienio arbitražo sprendimo vien todėl, kad arbitražų sprendimas yra neteisingas, netgi tada, kai jis labai neteisingas (padaryta rimtų teisės taikymo klaidų) (Born, B. G. *International Arbitration: Law and Practise* The Netherlands: Kluwer Law International BV, 2012, p. 382) (pirmiau nurodyta kasacinio teismo nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-298-687/2018, 68 punktas).
23. Pareiškėja kasaciniame skunde teigia, kad arbitražo teismas neišnagrinėjo arbitražo byloje jos pareikšto priešiškinio, netyrė ir nevertino pateiktų argumentų, įrodymų, kuriais ji grindė teiginį, jog naudojimasis ginčo nuomojamomis patalpomis buvo apsunkintas arba negalimas.
24. Pareiškėjos įrodinėjamas pažeidimas patenka į KAI 50 straipsnio 3 dalies 2 punkto taikymo sritį (arbitražui neišnagrinėjus bylos dalies, šaliai nėra užtikrinama galimybė pateikti savo paaiškinimus) arba tais atvejais, kai pažeidimas yra ypač šiurkštus, jis gali patekti į viešosios tvarkos išlygos taikymo sritį (KAI 50 straipsnio 3 dalies 6 punktas).
25. Teisėjų kolegija pažymi, kad arbitražo teismo sprendimo prieštaravimas viešajai tvarkai proceso aspektu gali iš dalies būti susipynęs su kitu arbitražo teismo sprendimo panaikinimo pagrindu – šaliai nebuvo suteikta galimybė pateikti savo paaiškinimus, todėl galimai buvo paneigta šalies teisė į teisingą bylos nagrinėjimą (KAI 50 straipsnio 3 dalies 2 punktas, UNCITRAL pavyzdinio įstatymo 34 (2) (a) (ii) straipsnis, 1958 m. Niujorko konvencijos V (1) (b) straipsnis). Apibendrinamoje UNCITRAL pavyzdinio įstatymo teismų praktikoje nurodoma, kad procesinės nuostatos sudaro viešosios tvarkos turinį tiek, kiek jos nustato pačius pagrindinius ir svarbiausius proceso principus. Kiekvienai iš šalių turi būti sudarytos vienodos galimybės pagrįsti savo reikalavimus ar prieštaravimus. Sąžiningas procesas apima šiuos principus: lygiavertės ir tinkamos galimybės šalims pateikti savo paaiškinimus, tai padaryti jų pasirinktam atstovui, pateikti nešališkam arbitražo teismui, kuris nuosekliai taiko racionalias taisykles. Iš esmės šio principo turinys atskleistas UNCITRAL pavyzdinio įstatymo 18 straipsnyje, nustatančiame, kad šalys turės lygias teises ir kiekvienai jų bus suteikta galimybė visiškai pristatyti savo bylą. Pagal minėtą straipsnį reikalaujama, kad arbitražo teismas visoms šalims ir jų atstovams sudarytų panašias galimybes viso proceso metu. Tai reiškia vienodas galimybes tiek teikti įrodymus, tiek paaiškinimus faktų ar teisės klausimais.
26. Kasacinis teismas yra išaiškinęs, kad teisės į teisingą bylos nagrinėjimą principo laikomasi, kai kiekvienai šaliai yra suteikiama pagrįsta galimybė visiškai pristatyti savo argumentus; kiekvienai šaliai yra suteikiama galimybė suprasti, išbandyti ir atsikirti į kitos šalies poziciją; jei yra rengiamas žodinis ginčo nagrinėjimas, šalys yra laiku ir tinkamai informuotos apie tokio nagrinėjimo laiką ir šalių atstovams yra sudaryta galimybė dalyvauti posėdyje (pirmiau nurodyta kasacinio teismo nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-320-611/2015).
27. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas praktikoje nuosekliai pabrėžia, kad teismas, sprenddamas, ar prašomas panaikinti arbitražo teismo sprendimas neprieštarauja viešajai tvarkai, nenagrinėja, kaip buvo tiriami įrodymai arbitražo procese, taip pat nevertina, ar tinkamai buvo taikytos proceso ir materialiosios teisės normos, nes arbitražo teismo sprendimo turinio vertinimas nepatenka į viešosios tvarkos išlygą (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2011 m. kovo 14 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-104/2011; 2012 m. liepos 13 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-370/2012; 2015 m. gegužės 22 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-320-611/2015).
28. Taigi, teismas, nagrinėjantis skundą dėl arbitražo teismo sprendimo, neturi teisės nagrinėti bylą iš esmės, aiškintis, ar arbitrai teisingai nustatė faktines bylos aplinkybes ir ar teisingai ištyrė bei įvertino įrodymus, ar tinkamai taikė teisės normas ir pan. Kaip yra pažymėjęs Europos Sąjungos Teisingumo Teismas, efektyvaus arbitražo interesus atitinka tai, kad arbitražo sprendimų peržiūrėjimas turėtų būti ribotos apimties ir kad sprendimo panaikinimas ar atsisakymas jį pripažinti būtų galimas tik išskirtinėmis aplinkybėmis (1999 m. birželio 1 d. sprendimas byloje *Eco Swiss China Time Ltd, C-126/97*) (pirmiau nurodyta kasacinio teismo nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-298-687/2018, 69 punktas).
29. Nagrinėjamoje byloje Lietuvos apeliacinis teismas nustatė, kad abiem proceso šalims buvo suteiktos galimybės pateikti savo pozicijas ir įrodymus, byloje priimti: suinteresuoto asmens ieškinys, atsiliepinimas į priešiškinį, pareiškėjos atsiliepinimas į suinteresuoto asmens ieškinį, priešiškinis, prašymai dėl procesinių klausimų. Arbitražo teismas, atsižvelgdamas į pareiškėjos prašymą, nagrinėjo bylą žodinio proceso tvarka, kurio metu abiejų šalių atstovai pristatė savo pozicijas, jiems buvo suteikta galimybė apklausti liudytojus, ekspertus. Atsižvelgiant į tai, darytina išvada, kad šalims buvo suteiktos vienodos galimybės pasisakyti, todėl KAI 50 straipsnio 3 dalies 2 punkto pagrindas panaikinti arbitražo teismo sprendimą nenustatytas.
30. Taip pat pažymėtina, kad tiek arbitražo teismo sprendimo turinys, tiek bylos medžiaga patvirtina, jog arbitražo teismas, priešingai nei nurodoma kasaciniame skunde, išnagrinėjo pareiškėjos priešiškinį, pasisakė dėl jame pateiktų argumentų ir reikalavimų. Tai, kad pareiškėja iš esmės nesutinka su arbitražo teismo atliktu įrodymų vertinimu, priimto procesinio sprendimo rezultatu, negali būti pagrindas vertinti sprendimo atitiktį viešajai tvarkai. Kaip minėta, prieštaraujantysis viešajai tvarkai gali būti laikomi tik tokie arbitražo teismo sprendimai, kurie pažeidžia fundamentalius ir aiškius teisingumo ir sąžiningumo principus, pagrindines moralės normas (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. spalio 23 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-7-458-701/2015). Atitiktis viešajai tvarkai vertinimo kriterijaus ribos formuluojamos siaurai, todėl arbitražo teismo atliktas įrodymų vertinimas, priimto sprendimo motyvai, kurių pagrindu priimtas atitinkamas sprendimas, nepatenka į viešosios tvarkos vertinimo ribas.
31. Pareiškėjos nurodoma publikacija, kurioje pateikta apžvalga su ištraukomis iš kai kurių užsienio valstybių nacionalinių teismų bylų dėl arbitražo teismų sprendimų teisėtumo, nesudaro pagrindo nesivadovauti ir (ar) keisti pirmiau aptartą kasacinio teismo suformuotą praktiką dėl arbitražo teismo sprendimo teisėtumo viešosios tvarkos aspektu.
32. Kasacinio skundo argumentas, kad viena iš arbitražų pateikė atskirąją nuomonę, taip pat savaime nelemia arbitražo teismo sprendimo neteisėtumo pareiškėjos nurodytais KAI pagrindais.
33. KAI 40 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad jeigu šalys nesusitarė kitaip, arbitražo teismo sprendimas priimamas arbitražo balsų dauguma. Pagal KAI 46 straipsnio 1 dalį arbitražo teismo sprendimas turi būti rašytinis ir pasirašytas arbitražo ar arbitro, arbitražo teismo sprendimas yra

laikomas teisėtu, kai jį pasirašo dauguma arbitrų, taip pat nurodomos kitų arbitrų nepasirašymo priežastys. Arbitras arba arbitrai, nesutinkantys su daugumos nuomone, turi teisę raštu išdėstyti savo atskirąją nuomonę, kuri pridedama prie arbitražo teismo sprendimo. Analogiškos nuostatos įtvirtintos ir VKAT Reglamento 43 straipsnio 1 dalyje.

34. Taigi atsižvelgiant į nurodytas nuostatas, reglamentuojančias arbitražo teismo sprendimo priėmimo tvarką, jo turinį ir formą, tuo atveju, jei būtų nagrinėjo trijų arbitrų kolegija ir sprendimas priimtas ir pasirašytas dviejų arbitrų, vien tai, kad vienas iš arbitrų išdėstė raštu atskirąją nuomonę, nesuteikia pagrindo daryti išvadą dėl arbitražo teismo sprendimo neteisėtumo. Arbitrų balsų dauguma priimtas ir pasirašytas sprendimas yra laikomas teisėtu.
35. Be to, kaip teisingai atkreipė dėmesį ir Lietuvos apeliacinis teismas, arbitrės atskirojoje nuomonėje pateiktais argumentais pasisakoma dėl ginčo esmės, o ne dėl bylos nagrinėjimo procesinių pažeidimų. Šiame kontekste atkreiptinas dėmesys, kad kasacinis teismas civilinėje byloje, kurioje arbitražo teismo sprendimo teisėtumas viešosios tvarkos aspektu buvo sprendžiamas vertinant vieno iš arbitrų atskirosios nuomonės, kurioje kalbama apie arbitražo sprendimo priėmimo tvarkos pažeidimus, įrodomąją reikšmę, pažymėjo, jog aplinkybės apie svarstymų dėl arbitražo teismo sprendimo priėmimo eigą negali būti laikomos įrodytomis vien tik remiantis arbitro atskirąja nuomone. Priėmus arbitražo teismo sprendimą arbitražo byloje arbitrų dauguma, sutarusi dėl arbitražo teismo sprendimo turinio, neturi galimybės pareikšti savo nuomonės apie atskirojoje nuomonėje dėstomus faktus, toks reikalavimas nėra keliamas ir teisės aktuose, nustatančiuose arbitražo sprendimo priėmimo tvarką (pirmiau nurodyta kasacinio teismo nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-370/2012](#)). Taigi bet kuriuo atveju aplinkybė dėl vieno iš arbitrų atskirosios nuomonės pareikšimo savaime nepagrindžia arbitražo teismo sprendimo neteisėtumo.
36. Remdamasi išdėstytais argumentais, teisėjų kolegija nusprendžia, kad Lietuvos apeliacinis teismas tinkamai taikė ir aiškino teisės normas, reglamentuojančias arbitražo teismo sprendimo peržiūrą, ir pagrįstai, nustačius pareiškėjos teisės į teisingą bylos nagrinėjimą pažeidimų, dėl šios priežasties nusprendė nesant pareiškėjos nurodomų KAI 50 straipsnio 3 dalies 2, 4 ir 6 punktų pagrindų panaikinti arbitražo teismo sprendimą.

Dėl arbitražo teismo sudarymo tvarkos

37. Pagal KAI 50 straipsnio 3 dalies 4 punktą arbitražo teismo sudėties ar arbitražo proceso neatitiktis šalių susitarimo ir (arba) imperatyvoms šio įstatymo nuostatomis gali būti pagrindas panaikinti arbitražo teismo sprendimą.
38. Arbitražo teismo sudėties nustatymo tvarka reglamentuota KAI 13-14 straipsniuose. Pagal KAI 13 straipsnį šalys gali nustatyti arbitrų skaičių, tačiau, jeigu šalys nenustato arbitrų skaičiaus, skiriami trys arbitrai. Dėl arbitro ar arbitrų skyrimo tvarkos šalys gali savo nuožiūra susitarti, laikydamosi KAI 14 straipsnio 5 ir 6 dalių reikalavimų (KAI 14 straipsnio 2 dalis). Jeigu šalys nesusitaria kitaip, tai, kai arbitražo teismas sudaromas iš trijų arbitrų, kiekviena šalis skiria po vieną arbitrą, o šie abu skiria trečią arbitrą – arbitražo teismo pirmininką; kai šalių paskirti arbitrai per 20 dienų nuo jų paskyrimo nesusitarė dėl trečio arbitro skyrimo, šį arbitrą paskiria nuolatinės arbitražo institucijos pirmininkas per 20 dienų nuo termino arbitrams paskirti trečiąjį arbitrą pabaigos (KAI 14 straipsnio 3 dalies 1 ir 5 punktai). Nuolatinės arbitražo institucijos pirmininkas ar Vilniaus apygardos teismas, skirdamas arbitrą (arbitrus), turi atsižvelgti į ginčo esmę, šalių susitarimą arbitrai nustatytus reikalavimus, taip pat į aplinkybes, užtikrinančias arbitro (arbitrų) nepriklausomumą ir nešališkumą (KAI 14 straipsnio 7 dalis).
39. Iš esmės analogiškos nuostatos yra įtvirtintos ir VKAT Reglamento 16 straipsnio 2 ir 4 dalyse, 17 straipsnyje. Be kita ko, Reglamento 17 straipsnio 4 dalyje nustatyta, kad skiriant arbitrą turi būti atsižvelgiama į ginčo esmę, aplinkybes, užtikrinančias arbitro nepriklausomumą ir nešališkumą, bei šalių susitarimą arbitrai nustatytus reikalavimus. Skiriant arbitrą gali būti atsižvelgiama į arbitro patirtį ir galimybę paskirti arbitru kitos negu šalių pilietybės ar nacionalinės priklausomybės asmenį. Pagal Reglamento 17 straipsnio 6 dalį, VKAT pirmininkas arbitru skiria asmenį, įrašytą VKAT rekomenduojamų arbitrų sąrašė. Prireikus arba šalims susitarus dėl reikalavimų arbitrai, VKAT pirmininkas gali skirti arbitrą ne iš Vilniaus komercinio arbitražo teismo rekomenduojamų arbitrų sąrašo.
40. Pažymėtina, kad tokio pat pobūdžio arbitrų skyrimo tvarkos nuostatos įtvirtintos ir UNCITRAL pavyzdinio įstatymo 11 straipsnyje.
41. Kasacinio teismo praktikoje pažymima, kad arbitrų skyrimas yra viena iš esminių šalių teisių arbitražo procese, galinti turėti esminę įtaką visam arbitražo procesui, šalių teisės į tinkamą procesą įgyvendinimo galimybėms ir priimto arbitražo sprendimo legitimumui. Todėl šiuokštis ir aiškūs arbitražo teismo sudėties formavimo tvarkos pažeidimai gali patekti ne tik į KAI 50 straipsnio 3 dalies 4 punkto, bet ir į kito arbitražo sprendimo panaikinimo pagrindo – viešosios tvarkos pažeidimo – taikymo sritį (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2016 m. gruodžio 20 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-471-916/2016](#), 68 punktas).
42. Atitinkamai teismas, nagrinėjantis prašymą dėl arbitražo sprendimo panaikinimo, aplinkybes, patenkančias į KAI 50 straipsnio 3 dalies 4 punkto taikymo sritį, analizuoja ir vertina tiek, kiek jų egzistavimą įrodo jomis besiremianti šalis. Tačiau tais atvejais, kai teismas nustato, kad arbitražo procese formuojant teismo sudėtį padarytas šiurkštūs teisės į tinkamą procesą pažeidimai, atitinkamų aplinkybių patikrinimas, tiek, kiek tai susiję su galimo viešosios tvarkos pažeidimo nustatymu ir įvertinimu, gali būti atliekamas pagal viešosios tvarkos pagrindą reglamentuojančias procesines taisykles – KAI 50 straipsnio 3 dalies 6 punktą (pirmiau nurodytos kasacinio teismo nutarties civilinėje byloje [Nr. e3K-3-471-916/2016](#) 69 punktas).
43. Pareiškėja kasaciniame skunde remiasi argumentais, kad skiriant pirmininkaujančią arbitrę tos pačios pilietybės ir tautybės advokatę kaip ir suinteresuoto asmens (ieškovės) paskirta arbitrė, buvo pažeistos teisės aktų nuostatos dėl arbitražo teismo sudėties, arbitrų skyrimo tvarkos, arbitražo teismo sprendimas prieštarauja Lietuvos Respublikos viešajai tvarkai. Teisėjų kolegija šiuos kasacinio skundo argumentus vertina kaip nepagrįstus.
44. Byloje nustatyta, kad nuomos sutarčių 22.1 punkte šalys, susitardamos iš sutarčių kylančius ginčus spręsti arbitraže, be kita ko, susitarė, jog arbitražo teismą sudarys vienas arbitras. Nėra ginčo, kad, suinteresuotam asmeniui pateikus ieškinį arbitražo teismui ir inicijavus arbitražo procesą, abi šalys išreiškė pozicijas, kad būtų nagrinėtų trys arbitrai, o ne vienas, kaip nustatyta sutarčių arbitražinėje sąlygoje, kitaip tariant, šalys pakeitė arbitražinę sąlygą dėl arbitrų skaičiaus. Kiekviena iš šalių pasiūliusios po vieną arbitrę (pareiškėja arbitrę pasiūlė E. Z., Lietuvos pilietę, o suinteresuotas asmuo – E. K., Latvijos pilietę), išdėstė nuomones dėl pirmininkaujančio arbitro skyrimo.
45. Kaip nurodė pareiškėja, ji arbitražo procese palaikė poziciją, jog pirmininkaujančių arbitrų turėtų būti skiriamas asmuo kitos pilietybės, nei šalių paskirti arbitrai, pagal pateiktą sąrašą siūlė skirti pirmininkaujančių arbitrų asmenį iš Lenkijos. Suinteresuotas asmuo laikėsi priešingos nuomonės ir prašė pirmininkaujančių arbitrų skirti asmenį, turintį pakankamai teorinių žinių ir praktinės patirties taikant Lietuvos teisę, atsižvelgiant į ginčo esmę, aplinkybes. Šalims nepavykus susitarti, pirmininkaujančio arbitro skyrimo klausimas buvo perduotas spręsti VKAT pirmininkui. Šalims pareiškus nušalinimą ir atsistatydinus VKAT pirmininko paskirtam pirmininkaujančių arbitrų G. D., 2020 m. spalio 26 d. VKAT pirmininko nutartimi pirmininkaujančią arbitrę paskirta I. P..
46. Kadangi arbitražas yra sutartinio pobūdžio ginčų sprendimo būdas, todėl būtent šalių valia yra teikiamas prioritetas (pirmiau nurodyta kasacinio teismo nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-298-687/2018, 50 punktas). Nagrinėjamu atveju byloje nustatytos aplinkybės patvirtina, kad, išskyrus arbitrų skaičių, jokių kitų konkrečių kriterijų dėl arbitražo teismo sudėties, arbitrų skyrimo tvarkos šalys neįtvirtino nei nuomos sutartyse, nei inicijavus arbitražo procesą. Atitinkamai Lietuvos apeliacinis teismas teisingai pažymėjo, kad šalys arbitražiniame susitarime (kurį vėliau pačios pakeitė) nenustatė reikalavimų pirmininkaujančio arbitro tautybei ar nacionalinei priklausomybei. Arbitražo procese šalims

buvo suteikta galimybė pačioms susitarti dėl konkretaus asmens paskyrimo pirmininkaujančiu arbitru, tačiau, nepavykus prieiti prie bendros nuomonės, laikantis KAI 14 straipsnio 3 dalies 5 punkto, Reglamento 17 straipsnio 1 dalies 4 punkto reikalavimų, VKAT pirmininkas turėjo teisę paskirti pirmininkaujantį arbitrą.

47. Remiantis pirmiau aptartu arbitrų skyrimo tvarkos teisiniu reguliavimu, VKAT pirmininkas, skirdamas arbitrą, turi atsižvelgti į ginčo esmę, šalių susitarimu arbitrai nustatytus reikalavimus. Šiuo atveju kasacinio skundo argumentai, byloje nustatytos aplinkybės nesuteikia pagrindo daryti išvadą, kad šių reikalavimų buvo nesilaikyta, priešingai, kaip minėta, šalių susitarimo dėl arbitrų tautybės, nacionalinės priklausomybės nebuvo. Tai, kad viena iš šalių pareiškė nuomonę dėl pirmininkaujančio arbitro tautybės, tačiau pirmininkaujančiu arbitru paskiriamas kitos tautybės asmuo, savaime nepagrindžia arbitražo teismo sudėties nustatymo pažeidimų. Nors gali būti atsižvelgiama į galimybę paskirti arbitru kitos negu šalių pilietybės ar nacionalinės priklausomybės asmenį, tačiau tai nėra vienintelis viską lemiantis kriterijus, ypač kai pačios šalys tokio reikalavimo arbitražinėje sąlygoje neįtvirtino. Pilietybės kriterijus arbitraže yra reikšmingas ne pats savaime, jo reikšmė atsiskleidžia per asmens galimybę tinkamai vykdyti arbitro funkcijas.
48. Taip pat atkreiptinas dėmesys, kad pareiškėja neginčijo, jog šalių kilusiam ginčui spręsti taikytina Lietuvos teisė. Šiuo atveju, kaip nurodė suinteresuotas asmuo, abi ginčo šalys yra Lietuvos Respublikoje įsteigti juridiniai asmenys, ginčo nuomos sutartinis išnuomos patalpos ir ginčas dėl prievolių pagal šias nuomos sutartis vykdymo kilo Lietuvoje. Lietuvos apeliacinio teismo nustatytos aplinkybės dėl arbitražo kalbos (anglų kalba), šalių atstovų ir vadovų, dalyvavusių ginčo sutarčių sudarymo derybose, šalių akcininkų tautybių, nacionalinių priklausomybių skirtumai neįrodo ne tik šalių susitarimo dėl pirmininkaujančio arbitro tautybės, bet ir ginčo tarptautiškumo, užsienio teisės taikymo, galėjusio turėti įtakos poreikiui skirti užsienio tautybės pirmininkaujantį arbitrą.
49. Be to, pirmininkaujančia paskirtai arbitrei šalys nušalinimų nereiškė. Ši aplinkybė papildomai leidžia spręsti, kad šalių susitarimo dėl pirmininkaujančio arbitro tautybės, nacionalinės priklausomybės nebuvo. Taigi, nurodytų argumentų pagrindų darytina išvada, jog Lietuvos apeliacinis teismas pagrįstai nekonstatavo arbitražo teismo sudėties, arbitrų skyrimo tvarkos pažeidimų.

Dėl arbitro nepriklausomumo ir nešališkumo

50. Arbitro nešališkumo ir nepriklausomumo trūkumas gali patekti į kelių arbitražo sprendimo panaikinimo (nepripažinimo) pagrindų taikymo sritį: a) KAI 50 straipsnio 3 dalies 4 punkto (UNCITRA pavyzdinio įstatymo 34 straipsnio 2 dalies a punkto iv papunktis; 1958 m. Niujorko konvencijos V straipsnio 1 dalies d punktas), nes šališkas arbitražas gali būti sudarytas pažeidžiant šalių susitarimą arba imperatyviasias teisės normas; b) KAI 50 straipsnio 3 dalies 6 punkto (UNCITRA pavyzdinio įstatymo 34 straipsnio 2 dalies b punkto ii papunktis; 1958 m. Niujorko konvencijos V straipsnio 2 dalies b punktas), nes arbitražo sprendimas gali pažeisti procesinę viešąją tvarką. Analogiškos pozicijos laikomasi teisės mokslo doktrinoje (Born, G. B. *International Commercial Arbitration*. Kluwer Law International, 2009, p. 2612).
51. Nepriklausomumas yra objektyviojo pobūdžio teisinė kategorija, kurią galima identifikuoti išoriškai. Asmens nepriklausomumas yra susijęs su organizacinių, asmeninių, struktūrinių, socialinių, ekonominių, verslo, pavaldumo ir kt. ryšių tarp kelių subjektų nebuvimu. Subjekto nepriklausomumas vertinamas ne *a priori* (iš anksto), o konkrečioje byloje, atsižvelgiant į susiklosčiusių individualių aplinkybių visumą. Vertinami ne tik subjekto santykiai su bylos šalimis, subjektas taip pat turi būti nepriklausomas ir nuo kitų asmenų, kurie galėtų daryti arba galėtų siekti daryti jam įtaką, todėl turi būti įvertinamos ir sąsajos su trečiaisiais asmenimis, jei dėl jų gali kilti interesų konfliktas. Vertinamos gali būti ne tik tiesioginės, bet ir netiesioginės sąsajos (ryšiai per kitus asmenis) (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2016 m. rugsėjo 1 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-387-421/2016, 29 punktas; 2018 m. birželio 8 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-7-154-378/2018, 50 punktas; 2018 m. liepos 5 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-298-687/2018, 56 punktas).
52. Atliekant subjekto nepriklausomumo vertinimą, atsižvelgiama į nustatytų ryšių, *inter alia*, esmę, pobūdį, intensyvumą, istoriją, subordinacijos, galimybės kontroliuoti arba daryti lemiamą įtaką egzistavimą ir kitas reikšmingas aplinkybes. Vertinant subjekto, kuris gali priimti sprendimą, nepriklausomumą, atsižvelgiama į jo skyrimo vykdyti pareigas būdą, įgaliojimų trukmę, apsaugos nuo išorinės įtakos garantijų egzistavimą ar neegzistavimą ir į tai, ar subjektas, taikant objektyvaus stebėtojo standartą, atrodo nepriklausomas, ir kt. Vertinant nepriklausomumą, atsižvelgiama ir į tai, ar subjektas, dėl kurio sprendžiama, iš anksto atskleidė atitinkamų veiksnių egzistavimą (pirmiau nurodyta kasacinio teismo nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-387-421/2016, 30 punktas).
53. Nešališkumas yra apibrėžiamas kaip subjekto vidinė būseną, reiškianti išankstinio nusistatymo dėl ginčo teisinio santykio ar jo šalių nebuvimą. Nešališko subjekto vidinė būseną ir vertinimas neturi būti paveikti jo subjektyvių mąstymo ar emocinių veiksnių, galinčių trukdyti vykdyti savo pareigas ir, be kita ko, sąžiningai dėti maksimalias pastangas priimant objektyvų sprendimą (pirmiau nurodyta kasacinio teismo nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-298-687/2018, 57 punktas). Nešališkumo kriterijus nagrinėjamas dviem aspektais – subjektyviuoju ir objektyviuoju (žr. EŽTT 2006 m. lapkričio 9 d. sprendimo byloje *Sacilor Lormines prieš Prancūziją*, peticijos Nr. 65411/01, 60 punktą).
54. Subjektyvusis teismo ir teisėjo nešališkumas reiškia tai, kad nė vienas teisėjas neturi išankstinio nusistatymo ar nėra tendencingas (žr. EŽTT 1989 m. gegužės 24 d. sprendimo byloje *Hauschildt prieš Daniją*, peticijos Nr. 10486/83, 48 punktą). Asmeninis nešališkumas yra prezumuojamas, jeigu nėra tam prieštaraujančių įrodymų. Pasisakydamas dėl objektyviųjų teismo ir teisėjo nešališkumo aspektų, EŽTT yra pabrėžęs, kad turi būti nustatyta realių faktų, kurie kelia abejonių dėl teisėjų nešališkumo. Vertinant nešališkumą taikomas objektyvaus stebėtojo vertinimo standartas – vertinama, ar susiklosčiusi situacija objektyviai keltų pagrįstą abejonių dėl galimos nešališkumo ir nepriklausomumo stokos (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. spalio 30 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-570-701/2015).
55. Objektyvusis testas dažniausiai yra susijęs su hierarchiniais ar kitokiais teisėjo ir kitų proceso dalyvių ryšiais (žr., pvz., EŽTT 2004 m. spalio 26 d. sprendimą byloje *Miller ir kiti prieš Jungtinę Karalystę*, peticijų Nr. 45825/99, 45826/99 ir 45827/99; 2005 m. liepos 15 d. sprendimą byloje *Mežnarić prieš Kroatiją*, peticijos Nr. 71615/01, ir kt.).
56. Vertinant nešališkumą ir nepriklausomumą, kaip minėta, taikomas objektyvaus stebėtojo vertinimo standartas – vertinama, ar susiklosčiusi situacija objektyviai keltų pagrįstą abejonių dėl galimos nešališkumo ir nepriklausomumo stokos (pirmiau nurodyta kasacinio teismo nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-570-701/2015).
57. Tarptautinio komercinio arbitražo praktikoje esama ir kitų, savarankiškų metodologijų arbitro nepriklausomumo ir nešališkumo kriterijams nustatyti. Siekdamą suvienodinti arbitrų nešališkumo ir nepriklausomumo standartus, susisteminti geriausią tarptautinę praktiką aptariamoje srityje bei užtikrinti įvairių interesų grupių – šalių, atstovų, arbitrų ir arbitražo institucijų – interesus, Tarptautinė advokatų asociacija (angl. *International Bar Association*) 2004 m. išleido (2014 m. spalio 23 d. priimtų gairių redakcija, papildyta 2015 m. rugpjūčio 10 d.) Gairės dėl interesų konfliktų tarptautiniame arbitraže (angl. *Guidelines on Conflicts of Interest in International Arbitration*) (IBA Gairės).
58. IBA Gairėse yra išdėstyti bendrieji principai bei standartai, kuriais gali vadovautis arbitrai, arbitražo institucijos bei šalys, vertindamos galbūt egzistuojantį nepriklausomumo ir nešališkumo kriterijų pažeidimą. Taip pat pateiktos konkrečios praktinės situacijos, suskirstytos į tris dalis – Raudonąją, Oranžinę bei Žaliąją sąrašus. Raudonajame sąrašė išdėstytos situacijos, kurioms esant arbitras turėtų nepriimti paskyrimo arba nusišalinti. Oranžiniame sąrašė išdėstytas nebaigtinis sąrašas situacijų, kurioms esant šalims gali susidaryti pagrįstų abejonių dėl arbitro nepriklausomumo ar nešališkumo. Žaliajame sąrašė yra nurodytos situacijos, kurių nereikalaujama nei atskleisti, nei dėl jų nusišalinti.
59. Kasacinis teismas, pasisakydamas dėl IBA Gairių reikšmės, yra nurodęs, kadremtis gairėse išdėstytais standartais yra įprasta užsienio

valstybių teismų praktikoje komercinio arbitražo byloje. Vis dėlto šiose gairėse išdėstyti kriterijai, atsižvelgiant į aplinkybę, kad jos nėra privalomą teisinę galią turintis dokumentas, nėra ištisinio pobūdžio ir turėtų būti vertinami sistemškai kartu su kitais nešališkumo ir nepriklausomumo vertinimo kriterijais bei tarptautinėje praktikoje įprastais standartais (pirmiau nurodyta kasacinio teismo nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-387-421/2016, 61 punktas).

60. Byloje nustatyta, kad pirmininkaujančia arbitre paskirta I. P. pateikė sutikimą dėl paskyrimo ir pasirašytinai patvirtino, jog yra nepriklausoma nuo arbitražo bylos šalių ir nėra faktų ar aplinkybių, kuriuos reikėtų atskleisti kaip keliančius klausimų dėl jos nepriklausomumo.
61. Pareiškėja pirmininkaujančios arbitrės I. P. nešališkumo ir nepriklausomumo stoką grindė arbitrės ir suinteresuoto asmens atstovų (advokatų kontoros) ilgalaikių profesinių ir asmeninių ryšių su vienu iš suinteresuotam asmeniui atstovaujančios advokatų kontoros advokatų sąsajomis, kurių, be kita ko, arbitrė neatskleidė. Pareiškėjos teigimu, tiek arbitrė, tiek suinteresuotam asmeniui atstovaujanti advokatų kontora bendradarbiavo teikiant teisines paslaugas toms pačioms „MG grupė“ įmonėms, be to, arbitrė yra (buvo) šių įmonių valdybos ir stebėtojų tarybos narė. Arbitrės asmeninius draugiškus ryšius su suinteresuoto asmens advokatu K. A. pareiškėja įrodinėjo šių asmenų draugų statusu socialiniame tinkle „Facebook“.
62. Pasisakant dėl pareiškėjos argumentų, susijusių su arbitrės ir kitos šalies atstovų profesinių ryšių sąsajomis arbitro nešališkumo ir nepriklausomumo kontekste, pirmiausia reikia pažymėti, kad „MG grupė“ ar kuri nors iš šios grupės įmonių nėra arbitražo byloje ar šioje teisme nagrinėjamoje byloje dalyvaujantis asmuo. Kasaciniame skunde taip pat neteikiama argumentų, jog ši įmonių grupė ar kuri nors šios grupės įmonė yra susijusi vienokio ar kitokio pobūdžio ryšiais su šios bylos šalimis ar būtų suinteresuota šiuo ginču.
63. Sutiktina, kad arbitras gali stokoti nešališkumo ir (ar) nepriklausomumo dėl ryšių su šalies atstovais. Tačiau šiuo atveju argumentai, kuriais pareiškėja bando susieti arbitrę su advokatų kontora „Sorainen ir partneriai“, yra susiję su įrodinėjamomis jos sąsajomis ne su šios bylos šalimis, o su kitu trečiuoju asmeniu („MG grupė“ įmonėmis), teigiant, kad I. P. ir advokatų kontora „Sorainen ir partneriai“ šios grupės įmonėms teikė teisines paslaugas. Teisėjų kolegijos vertinimu, toks ryšys, kai arbitrė, kaip advokatė, ir suinteresuoto asmens atstovai savarankiškai teikia teisines paslaugas tam pačiam subjektui, kuris nėra bylos šalis, yra per tolimas spręsti dėl arbitrės nešališkumo ir (ar) nepriklausomumo stokos. Be to, byloje nėra nustatyta, kad arbitrė I. P. ir advokatų kontora „Sorainen ir partneriai“ dirbo su tais pačiais projektais, be kita ko, kurie būtų susiję su nagrinėjama byla.
64. Atkreiptinas dėmesys, kad net ir laikant, jog yra pareiškėjos nurodomo pobūdžio ryšys tarp arbitrės ir kitos šalies advokatų kontoros bei „MG grupė“ įmonių, su sąlyga, jog „MG grupė“ įmonės net ir būtų susijusios su kuria nors iš bylos šalių, patektų į IBA Gairių Žaliojo sąrašo 4.2.1 papunktį, kuriame nurodoma, kad kontora, esanti asociacijoje ar sąjungoje su arbitro advokatų kontora, bet nesidalinanti reikšmingo honoraro ar kitokių pajamų su arbitro advokatų kontora, teikia paslaugas nesusijusiu klausimu vienai iš šalių ar su viena iš šalių susijusiai įmonei. Nesant duomenų apie kurios nors iš šalių sąsajas su „MG grupė“ įmonėmis, o netgi jam esant, tokio intensyvumo ryšio IBA Gairės nereikalaujant atskleisti, nes jis būtų priskiriamas Žalajam sąrašui.
65. Taip pat teisėjų kolegija pažymi, kad pareiškėjos argumentas, jog arbitrės I. P. buvimas pagrindinė „MG grupė“ įmonių advokate bei buvimas šios įmonių grupės įmonių valdymo organų nare leido jai dalyvauti priimančioms sprendimams dėl advokatų kontoros „Sorainen ir partneriai“ pasitelkimo ir glaudaus bendradarbiavimo tarp advokatės ir advokatų kontoros, apskritai nėra pagrįstas jokiais įrodymais – byloje nėra nustatyta, kad pareiškėja būtų konkrečiais duomenimis pagrindusi, kaip konkrečiai pasireiškė įrodinėjamas arbitrės ir advokatų kontoros bendradarbiavimas, arbitrės ir advokatų kontoros finansiniai ryšiai ar kitokio pobūdžio arbitrės suinteresuotumas, kuris galėtų turėti įtakos jai vykdančiam pirmininkaujančio arbitro pareigas.
66. Pareiškėjos nurodoma aplinkybė dėl arbitrės ir kitos šalies advokato kontaktų socialiniame tinkle taip pat savaime nėra pagrindas konstatuoti arbitrės šališkumą ir priklausomumą. Atsižvelgiant į šių dienų socialinių tinklų galimą įvairialypį panaudojimą, kontaktas socialiniuose tinkluose nebūtinai atspindi asmeninius ryšius realiaame gyvenime. Byloje pareiškėja nepateikė jokių papildomų duomenų dėl arbitrės elgesio socialiniame tinkle, kurie galėtų turėti įtakos arbitrės nešališkumo ir nepriklausomumo vertinimui, pavyzdžiui, socialiniame tinkle išdėstyto išankstinio vertinimo, pademonstruoto ypač draugiško ar priešiško požiūrio į vieną iš šalių ar jų atstovus ir kt. Be to, pagal IBA Gairės situacija, kai arbitras ir vienos iš šalių atstovas susiję kontaktais socialiniuose tinkluose, taip pat patenka į Žaliojo sąrašo 4.3.1 punktą. Tai reiškia, kad tokioje situacijoje objektyviu požiūriu faktinis interesų konfliktas neegzistuoja, todėl arbitras neprivalo pranešti (atskleisti) jo.
67. Teisėjų kolegija pritaria Lietuvos apeliacinio teismo vertinimui, kad aptartos aplinkybės, kuriais pareiškėja grindžia pirmininkaujančios arbitrės nešališkumo ir nepriklausomumo stoką, iš esmės parentos pemelyg nutolusių ryšių sąsajomis, deklaratyviomis prielaidomis, o ne konkrečiais įrodymais. Taigi, nėra pagrindo daryti išvadą, kad šios aplinkybės objektyviai stebėtojų galėtų kelti pagrįstą abejonį dėl galimo arbitrės šališkumo ir (ar) priklausomumo.
68. Atsižvelgdama į išdėstytus argumentus, teisėjų kolegija nusprendžia, kad, nepateikus objektyvių įrodymų, patvirtinančių pirmininkaujančios arbitrės nešališkumo ir nepriklausomumo pareigos pažeidimą, Lietuvos apeliacinis teismas pagrįstai vertino, jog šiuo pagrindu arbitražo teismo sprendimas negali būti naikinamas.

Dėl bylos procesinės baigties ir bylinėjimosi išlaidų

69. Teisėjų kolegija konstatuoja, kad Lietuvos apeliacinis teismas tinkamai taikė ir aiškino teisės normas, reglamentuojančias arbitražo teismo sudarymo tvarką, arbitrų nepriklausomumą ir nešališkumą, sprendimo atitiktį viešajai tvarkai, vadovavosi aktualiais teismų praktikos išaiškinimais ir priėmė teisėtą bei pagrįstą nutartį, kurios keisti ar naikinti kasacinio skundo argumentai nesudaro teisinio pagrindo ([CPK 346 straipsnis](#), 359 straipsnio 3 dalis).
70. Pagal [CPK 93 straipsnio](#) 1 dalies, 98 straipsnio nuostatas bylinėjimosi išlaidos, tarp jų išlaidos advokato pagalbai apmokėti, atlyginamos šaliai, kurios naudai priimtas sprendimas, jas priteisiant iš antrosios šalies. Netenkinus pareiškėjos kasacinio skundo, teisę į bylinėjimosi išlaidų atlyginimą turi suinteresuotas asmuo.
71. Suinteresuotas asmuo prašė priteisti 7027,98 Eur už advokato pagalbą parengiant atsiliėpimą į kasacinį skundą, prašymo dėl bylinėjimosi išlaidų rengimą. Prašomas priteisti bylinėjimosi išlaidų atlyginimas viršija Rekomendacijų dėl civilinėse bylose priteistino užmokesčio už advokato ar advokato padėjėjo teikiamą teisinę pagalbą (paslaugas) maksimalaus dydžio, patvirtintų Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2004 m. balandžio 2 d. įsakymu Nr. 1R-85 ir Lietuvos advokatų tarybos 2004 m. kovo 26 d. nutarimu „Dėl Rekomendacijų dėl civilinėse bylose priteistino užmokesčio už advokato ar advokato padėjėjo teikiamą pagalbą maksimalaus dydžio patvirtinimo“ (redakcija, galiojanti nuo 2015 m. kovo 20 d.), 7 ir 8.14, 8.16 punktuose nurodytus dydžius, todėl suinteresuotam asmeniui iš pareiškėjos priteistinas išlaidų advokato pagalbai apmokėti atlyginimas mažintinas iki 3526,53 Eur (2854,81 Eur + 671,72 Eur).
72. Bylą pralaimėjusi šalis turi pareigą atlyginti ir išlaidas, susijusias su procesinių dokumentų įteikimu. Šios išlaidos kasaciniame teisme sudaro 3,60 Eur (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2022 m. birželio 8 d. pažyma apie išlaidas, susijusias su procesinių dokumentų įteikimu). Kadangi ši suma yra mažesnė už Lietuvos Respublikos teisingumo ministro ir Lietuvos Respublikos finansų ministro 2011 m. lapkričio 7 d. įsakymu Nr. 1R-261/1K-355 „Dėl minimalios valstybei priteistinos bylinėjimosi išlaidų sumos nustatymo“ (redakcija, galiojanti nuo 2020 m. sausio 23 d.) nurodytą minimalią valstybei priteistiną bylinėjimosi išlaidų sumą (5 Eur), todėl šių išlaidų atlyginimas nagrinėjamoje byloje nepriteisiamas ([CPK](#)

[96 straipsnio](#) 6 dalis).

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 359 straipsnio 1 dalies 1 punktu, 362 straipsnio 1 dalimi,

n u t a r i a :

Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2021 m. lapkričio 11 d. nutartį palikti nepakeistą.

Priteisti suinteresuotam asmeniui informuotiesiems investuotojams skirtai uždarojo tipo investicinei uždarajai akcinei bendrovei „Baltic Retail Properties“ (j. a. k. 300580111) iš pareiškėjos uždarnosios akcinės bendrovės „Kesko Senukai Lithuania“ (j. a. k. 234376520) 3526,53 Eur (tris tūkstančius penkis šimtus dvidešimt šešis Eur 53 ct) bylinėjimosi išlaidų, patirtų kasaciniame teisme, atlyginimo.

Ši Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis yra galutinė, neskundžiama ir įsiteisėja nuo priėmimo dienos.

Teisėjai   Goda Ambrasaitė-Balynienė

Andžej Maciejewski

Algirdas Taminskas